

תורה אור השלם יג:

המקנא פרק ראשון סוטה

מסורת הש"ס

(א) כריתות טה. (ע"פ),
(ב) ס"א פ"ט. רש"י (בן גרין)
המרוץ ערך פטריס פי
פירסו (לנזיר ומיטת גלד),
(ג) כריתות טה. קד. (ד) ר"ה
י"ל. קידושין לה. (ה) חוספ'
סוטה פ"א (ס) רש"י ח"ו,
(ו) ס"א ל"ג. (ז) (ח) חוספ'
פ"ד. (ט) (שמות י"ג י"א),
(ט) שמות כ. (י) כריתות ג.
ושם ח"י. (כ) שמות כ.
(ל) כריתות טה. (מ) שמות כ.
(נ) כריתות טה. (ס) שמות
ט. (ז) שמות כ. (ק) ויקרא
י"ט. (ר) טס. (ש) (טס כה),
(פ) כריתות לה. (א) (כריתות
לז). (ב) כריתות לה. (ג) וי'
רש"י וי"א כריתות.

הגהות הב"ח

(א) נ"ב וי' לא אינעק
כ"ה (ס) רש"י י"ה ד"ה
נ"ב וי' נכונות הס"ד
ואי"ח מ"ה וכל כך למח
מה ענין רב בשמיעו
נא המוריד שררה
בחתונה הרבה ולא
נענה הפ"ד.

גליון הש"ס

(נ"ב) רב ב"ה. פ"ט ו'
לפ"ד י"י. פ"ט ו'
אלמלא סקרא כתוב.
ר"ה דף י"י ע"ב מנלה ד'
כ"ה ע"ב: ע"ב ע"ב ד'
ש"ה. ע"י מנחת דף ל'
ע"ה ד"ה מנח' וי'.

מוסף רש"י

מפני מה מת יוסף
קודם לאחיו. דכתיב
(שמות א) וימת יוסף וכל
חמיו (דברות נה). לפי
גמלא שיחנה. לפי כח
הגמל יעשיתו טעם
(שמות טו). המשיך לפי
הגמל (שם פד). היום
מלאו ימי ויטו. כיום
זה טעמו ויטו זה אמת
(דברים לא ב). אי לימא
לצאת ולבא ממש.
שמש כח (שם ע"ה).
שערי חכמה. מוסדות
ומעשיות התורה (שם).
ע"ה.

תוספות שאנן

לפוס גמלא שיחנה.
לפי כח גמלא מרבין
במשאו. בא גבריא
וסירוס ל"ה. סרוב סרוב
מפני ובלשון משנה
מסרין בו לישא את בת
אחיה. וכן במס' שבעות.
ספסרוב בו חבדו לאכיל:

קיים זה מה שכתוב בזה. אגדה זו מפורשת במכילתא דפרשת ויהי בשלח פרעה. כתיב בזה אנכי (וכתיב בזה התחת אלהים אנכי) כתיב בזה לא יהיה לך (וכתיב בזה האלהים אני יראל לא משא) פי פרעה (וכתיב בזה השמט) וטעמו טעם והקנין ואין זה אלא יוס השבט וכן הוא אומר והכינו את אשר יצילו וכן כל עשרת הדברות לא משא את אחיך בלגנך לא מקום ולא מעורר ופי' אחיך עמך: ופי' לא אינעק בזה משא וכו'. כלומר היך הניחו ישראל למשה להמעק בן לבדו ופי' לא חשו לשנויה ואם לא נמעק בו משה לא היו הם מתעסקין: **הפסוק** וכו'. אלמלא לאמר שנפטר משה בערבות מואב נמעקין בהן ישראל והענין את הירדן: ופי' אי לא נמעק בזה משה נפטר משה בניו לא היו מיעסקין בזה והיך הניחו בניו את שאר העם להמעק בו והכינו בשבט ויהיו לבני יוסף לנחלה וגו' אלמלא בנחלתם קבוצו דכתיב היה עליהן: אמרו. בניו בעמם הניחו לו שיתעסק בו כל ישראל: כבודו כמרוכס יוסף מכוונעין. ישראל אמרו בעמם נעוד משה קיים הניחו שיתעסק בו משה לבדו כבודו נגדולים יוסף מנקטנים: משכס נגדו. נכתיב וישלחו מעמם חכרין ויבא שמה ושם היו רועין. ודומן כינה מקום והפי' דכתיב (שם) ויחמר האיש נקעו מזה וגו' כך אמר לו אמה אומר את אמי אנכי מנקט סעו מן החמור הזאת ואין מחזיקין עלמן כחמין ק"י שמעתי אומרים נלכס ונקט דמות ודינין היך להמיתו אם יבא אללנו: **הפסוק** כתיב יוסף משה. ולא שאר העם: אף מוריון אוחו מגדולתו. מן השמים למחמיל ואינו גומר אלף אם כן נלכס כמשה שמת בעבר הירדן: ויורד יוסף. שהוא החמיל בהלל יוסף כשאלו מה נלכס: ולא גמרין: נקרא יוסף עלמנו כחיי. שנאמר והעליטם את עלמנו מזה (שם) ועודנו חי: **הפסוק** שוריד אלטנניי פרעה מגדולתו. כשפטר את החלום והס לא ידעו לפתור: לעלמו. למשכס וכו' מתוך יופיו. פרעו. היינו סירוס יסירא: **הפסוק** נא גבריא וסירוס לא גרם: כרס כישר. את בני מחלקותו רב לסס בני לוי והקדיש מדקדק עם הנדקים כחוט השערה ונענש בזה: מדה: רב יס לך. הגיע למלות של יהושע ואין לך. מלכות נוענש בזה: **הפסוק** דא רב לך. די לך אל מלך מדה נכספה שלא יחמור הרב כמה קשה שאינו שומע לתלמיד ותלמיד כמה סרן מפני. ולשון חכמים הוא כך היו מסרין בו לישא את בת אחותו נדריס (ד' ג): היו מסרין בו שיאלע עמו נכונות (דף כג): (א) לפוס **גמלא שיחנה**. לפי כח הגמל מרבין נמשאו אף כח לפי נדקתו מדקדק אחרי: היום מלא. כיום זה נולדתי: לא גם ליחם. לא נרם לתלמידתו: כח: דיו וגו'. שני זוגות שני חכמים היו בהתחלת היום למשה וסופו ליהושע: **הפסוק** כנפני השכינה. כנפץ לנזח הדוד: מי יקום לי עם מרעים. להוכיחם לשמי: **הפסוק** דבר. שהיה יודע לעשות פשרה: בני וצין בני: פמליון. שם חכס: סימן כחוד סימן. כלומר סימנים הרבה בדרך מואב בגיל מול בית פעור ואפ"כ לא ידע וגו': נכסר:

קיים זה כל מה שכתוב בזה ואי לא (ב) עסיק ביה משה ישראל לא הווי מיעסקי ביה והכתיב יואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם ותו אי לא אינעקו ביה ישראל בניו לא הווי מיעסקי ביה והכתיב ויהיו לבני יוסף לנחלה אמרו הניחו לו כבודו כמרוכס יותר מבמנועין ותו אמרו הניחו לו כבודו בגדולים יותר מבקטנים קברו בשכם מאי שנא בשכם אמר ר' חמא בר' חנינא משכס נגדו ולשכס נחור אבירתו קשו קראי אהרדי כתיב יוסף משה את עצמות יוסף עמו וכתיב ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל וגו' א"ר חמא בר' חנינא כל העושה דבר ולא גמרו ובא אחר וגמרו מעלה עליו הכתוב על שגמרו כאילו עשאו רבי אלעזר אומר אף מורדין אותו מגדולתו דכתיב ויהי בעת ההיא וירד יהודה רבי שמואל בר נחמני אמר אף קובר אשתו ובניו דכתיב ויחמתי בת שוע אשת יהודה וגו' וכתיב וימת ער ואונן אמר רב יהודה אמר רב מפני מה נקרא יוסף עצמות בחייו מפני שלא מיהא כבודו אביו דקאמרי ליה עכוד אבינו ולא אמר להו ולא מירי ואמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי חמא ברבי חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות: ויוסף הורד מצרימה א"ר אלעזר אל תיקרי הורד אלא הוריד שהוריד איצטגוניי פרעה מגדולתו ויקנהו פוטפיר סרים פרעה אמר רב שקנאו לעצמו (בא גבריא וסירוס) בא גבריא ופירעו מעיקרא כתיב פוטפיר ולבסוף פוטפיר: מי לנו גדול ממושה וכו': ויאמר ה' אלי רב לך א"ר לוי כרס כישר רב כרס כישרוהו רב כישר אחר רב לך דבר אחר רב לך רב רש"י וכו' ויהושע דבר למה תנא דבי ר' ישמעאל לפוס גמלא שיחנה: ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום (ש"ה) היום היום מלאו ימי ושנותי ללמדך שהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש דכתיב (א) את מספר ימך אמלא לא אוכל עוד לצאת ולבא מאי לצאת ולבא אילימא לצאת ולבא ממש והכתיב ומושה בן מאה ועשרים שנה כמותו לא נס ליחה וכתיב ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו ותניא שתי עשרה מעלות היו שם ופסען משה בפסיעה אחת א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן לצאת ולבוא בדברי תורה מלמד שנחתמו ממנו שערי חכמה יוסף משה ויהושע ויתיצבו כהה (והניא) תנא אותה שבת של דיו וגו' היתה נישלה רשות מזה וניתנה לזה (והניא) א"ר יהודה אילמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו היכן משה מת בחלקן של ראובן דכתיב ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו ונבו בחלקו של ראובן קיימא דכתיב ויבני ראובן בנו וגו' ואת נבו וגו' (נבו ששם מתו ג' נביאים משה ואהרן ומרים) והיון משה קבור בחלקו של גר דכתיב וירא ראשית לו וגו' ומחלקו של ראובן עד חלקו של גר כמה היו ארבעה מילין אותן ארבעה מילין מי הוליכו מלמד שהיה משה מוטל בכנפי שכינה ומלאכי השרת אומרים צדקת ה' עשה ומושפמיו עם ישראל והקדוש ברוך הוא אומר מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם הפעלי און ושמואל אמר (ב) כחכם ומי יודע פשר דבר ורבי יוחנן אמר (א) החכמה מאין תמצא ורב נחמן אמר וימת שם משה וגו' סמליון אמר וימת שם משה ספרא רבה דישאל תניא רבי אלעזר הגדול אומר שנים עשר מיל על שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל בת קול משמיע ואומר וימת משה ספרא רבה דישאל ויש אומרים לא מת משה כתיב הכא וימת שם וכתיב התם ויהי שם עם ה' מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש ויבקר אותו בגיא בארץ מואב מול בית פעור א"ר ברכיה סימן בתוך סימן ואפ"ה לא ידע איש את קבורתו וכבר שלחה מלכות הרשעה אצל

סמליון אומר. פי' ר"ח אית דלמרי מלךך ואלית דלמרי שם חכס. ויערוך: מפני

איעסקו ביה ישראל בניו לא הווי מיעסקי ביה והכתיב ויהיו לבני יוסף לנחלה אמרו הניחו לו כבודו כמרוכס יותר מבמנועין ותו אמרו הניחו לו כבודו בגדולים יותר מבקטנים קברו בשכם מאי שנא בשכם אמר ר' חמא בר' חנינא משכס נגדו ולשכס נחור אבירתו קשו קראי אהרדי כתיב יוסף משה את עצמות יוסף עמו וכתיב ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל וגו' א"ר חמא בר' חנינא כל העושה דבר ולא גמרו ובא אחר וגמרו מעלה עליו הכתוב על שגמרו כאילו עשאו רבי אלעזר אומר אף מורדין אותו מגדולתו דכתיב ויהי בעת ההיא וירד יהודה רבי שמואל בר נחמני אמר אף קובר אשתו ובניו דכתיב ויחמתי בת שוע אשת יהודה וגו' וכתיב וימת ער ואונן אמר רב יהודה אמר רב מפני מה נקרא יוסף עצמות בחייו מפני שלא מיהא כבודו אביו דקאמרי ליה עכוד אבינו ולא אמר להו ולא מירי ואמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי חמא ברבי חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות: ויוסף הורד מצרימה א"ר אלעזר אל תיקרי הורד אלא הוריד שהוריד איצטגוניי פרעה מגדולתו ויקנהו פוטפיר סרים פרעה אמר רב שקנאו לעצמו (בא גבריא וסירוס) בא גבריא ופירעו מעיקרא כתיב פוטפיר ולבסוף פוטפיר: מי לנו גדול ממושה וכו': ויאמר ה' אלי רב לך א"ר לוי כרס כישר רב כרס כישרוהו רב כישר אחר רב לך דבר אחר רב לך רב רש"י וכו' ויהושע דבר למה תנא דבי ר' ישמעאל לפוס גמלא שיחנה: ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום (ש"ה) היום היום מלאו ימי ושנותי ללמדך שהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש דכתיב (א) את מספר ימך אמלא לא אוכל עוד לצאת ולבא מאי לצאת ולבא אילימא לצאת ולבא ממש והכתיב ומושה בן מאה ועשרים שנה כמותו לא נס ליחה וכתיב ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו ותניא שתי עשרה מעלות היו שם ופסען משה בפסיעה אחת א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן לצאת ולבוא בדברי תורה מלמד שנחתמו ממנו שערי חכמה יוסף משה ויהושע ויתיצבו כהה (והניא) תנא אותה שבת של דיו וגו' היתה נישלה רשות מזה וניתנה לזה (והניא) א"ר יהודה אילמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו היכן משה מת בחלקן של ראובן דכתיב ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו ונבו בחלקו של ראובן קיימא דכתיב ויבני ראובן בנו וגו' ואת נבו וגו' (נבו ששם מתו ג' נביאים משה ואהרן ומרים) והיון משה קבור בחלקו של גר דכתיב וירא ראשית לו וגו' ומחלקו של ראובן עד חלקו של גר כמה היו ארבעה מילין אותן ארבעה מילין מי הוליכו מלמד שהיה משה מוטל בכנפי שכינה ומלאכי השרת אומרים צדקת ה' עשה ומושפמיו עם ישראל והקדוש ברוך הוא אומר מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם הפעלי און ושמואל אמר (ב) כחכם ומי יודע פשר דבר ורבי יוחנן אמר (א) החכמה מאין תמצא ורב נחמן אמר וימת שם משה וגו' סמליון אמר וימת שם משה ספרא רבה דישאל תניא רבי אלעזר הגדול אומר שנים עשר מיל על שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל בת קול משמיע ואומר וימת משה ספרא רבה דישאל ויש אומרים לא מת משה כתיב הכא וימת שם וכתיב התם ויהי שם עם ה' מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש ויבקר אותו בגיא בארץ מואב מול בית פעור א"ר ברכיה סימן בתוך סימן ואפ"ה לא ידע איש את קבורתו וכבר שלחה מלכות הרשעה אצל

1. ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם במלכת השדה אשר קבר יעקב מאת בני חמור אבי שכם בנחלה קשישה ויהיו לבני יוסף לנחלה ירושה כד לך ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביעי את בני ישראל לאמר פקד ופקד אלהים אתכם והעליכם את עצמתי מזה אתכם: שמות י"ג י"ט
2. ויהי בעת ההיא וירד יהודה מאת אחיו ויטע עץ עקלמי ושמו חקרה: בראשית לה א
3. וירבו הימים ותקם בת שוע אשת יהודה ותקם יהודה ותעל על גזו עניו דא חקרה ויעדו העקלמי חקמה: בראשית לה ב
4. ויקח בראתו כי אין תגער וימת ויהיו עבריו את שבת עכוד אביו מנין שאלה: בראשית לה ב
5. ויוסף הורד מצרימה ויקברו פוטפיר סרים פירעו שר השכרים איש מצרי מירדשעאלים אשר הורדתו שמה: בראשית לה א
6. ויעברו ב' למענכם ולא שקעו א"ל ויאמר י' אלי רב לך אל תהיה דבר א"ל עוד בך דוד: דברים כז טו
7. ותנו בוק אש ויטו צליתן קטרת לפני י' מחר תהיה תאיש אשר יבחר י' הוא הקדוש י' לפס בני לוי: מדבריו טו ז
8. ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום: שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש דכתיב (א) את מספר ימך אמלא לא אוכל עוד לצאת ולבא מאי לצאת ולבא אילימא לצאת ולבא ממש והכתיב ומושה בן מאה ועשרים שנה כמותו לא נס ליחה וכתיב ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו ותניא שתי עשרה מעלות היו שם ופסען משה בפסיעה אחת א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן לצאת ולבוא בדברי תורה מלמד שנחתמו ממנו שערי חכמה יוסף משה ויהושע ויתיצבו כהה (והניא) תנא אותה שבת של דיו וגו' היתה נישלה רשות מזה וניתנה לזה (והניא) א"ר יהודה אילמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו היכן משה מת בחלקן של ראובן דכתיב ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו ונבו בחלקו של ראובן קיימא דכתיב ויבני ראובן בנו וגו' ואת נבו וגו' (נבו ששם מתו ג' נביאים משה ואהרן ומרים) והיון משה קבור בחלקו של גר דכתיב וירא ראשית לו וגו' ומחלקו של ראובן עד חלקו של גר כמה היו ארבעה מילין אותן ארבעה מילין מי הוליכו מלמד שהיה משה מוטל בכנפי שכינה ומלאכי השרת אומרים צדקת ה' עשה ומושפמיו עם ישראל והקדוש ברוך הוא אומר מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם הפעלי און ושמואל אמר (ב) כחכם ומי יודע פשר דבר ורבי יוחנן אמר (א) החכמה מאין תמצא ורב נחמן אמר וימת שם משה וגו' סמליון אמר וימת שם משה ספרא רבה דישאל תניא רבי אלעזר הגדול אומר שנים עשר מיל על שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל בת קול משמיע ואומר וימת משה ספרא רבה דישאל ויש אומרים לא מת משה כתיב הכא וימת שם וכתיב התם ויהי שם עם ה' מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש ויבקר אותו בגיא בארץ מואב מול בית פעור א"ר ברכיה סימן בתוך סימן ואפ"ה לא ידע איש את קבורתו וכבר שלחה מלכות הרשעה אצל
9. ויקח שם משה עבר י' בארץ מואב על פי י' דברים לה ז
10. ויהי שם עם י' ארבעים יום וארבעים לילה לא אכל וקיים לא שקה וכתב על הלוח את דברי הברית אשר עשית דברים: שמות לה כח
11. ויקברו אותו בני בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה: דברים לה ז
12. ויהי בעת ההיא וירד יהודה מאת אחיו ויטע עץ עקלמי ושמו חקרה: בראשית לה א
13. וירבו הימים ותקם בת שוע אשת יהודה ותקם יהודה ותעל על גזו עניו דא חקרה ויעדו העקלמי חקמה: בראשית לה ב
14. ויקח בראתו כי אין תגער וימת ויהיו עבריו את שבת עכוד אביו מנין שאלה: בראשית לה ב
15. ויוסף הורד מצרימה ויקברו פוטפיר סרים פירעו שר השכרים איש מצרי מירדשעאלים אשר הורדתו שמה: בראשית לה א
16. ויעברו ב' למענכם ולא שקעו א"ל ויאמר י' אלי רב לך אל תהיה דבר א"ל עוד בך דוד: דברים כז טו
17. ותנו בוק אש ויטו צליתן קטרת לפני י' מחר תהיה תאיש אשר יבחר י' הוא הקדוש י' לפס בני לוי: מדבריו טו ז
18. ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום: שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש דכתיב (א) את מספר ימך אמלא לא אוכל עוד לצאת ולבא מאי לצאת ולבא אילימא לצאת ולבא ממש והכתיב ומושה בן מאה ועשרים שנה כמותו לא נס ליחה וכתיב ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו ותניא שתי עשרה מעלות היו שם ופסען משה בפסיעה אחת א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן לצאת ולבוא בדברי תורה מלמד שנחתמו ממנו שערי חכמה יוסף משה ויהושע ויתיצבו כהה (והניא) תנא אותה שבת של דיו וגו' היתה נישלה רשות מזה וניתנה לזה (והניא) א"ר יהודה אילמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו היכן משה מת בחלקן של ראובן דכתיב ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו ונבו בחלקו של ראובן קיימא דכתיב ויבני ראובן בנו וגו' ואת נבו וגו' (נבו ששם מתו ג' נביאים משה ואהרן ומרים) והיון משה קבור בחלקו של גר דכתיב וירא ראשית לו וגו' ומחלקו של ראובן עד חלקו של גר כמה היו ארבעה מילין אותן ארבעה מילין מי הוליכו מלמד שהיה משה מוטל בכנפי שכינה ומלאכי השרת אומרים צדקת ה' עשה ומושפמיו עם ישראל והקדוש ברוך הוא אומר מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם הפעלי און ושמואל אמר (ב) כחכם ומי יודע פשר דבר ורבי יוחנן אמר (א) החכמה מאין תמצא ורב נחמן אמר וימת שם משה וגו' סמליון אמר וימת שם משה ספרא רבה דישאל תניא רבי אלעזר הגדול אומר שנים עשר מיל על שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל בת קול משמיע ואומר וימת משה ספרא רבה דישאל ויש אומרים לא מת משה כתיב הכא וימת שם וכתיב התם ויהי שם עם ה' מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש ויבקר אותו בגיא בארץ מואב מול בית פעור א"ר ברכיה סימן בתוך סימן ואפ"ה לא ידע איש את קבורתו וכבר שלחה מלכות הרשעה אצל

קמה ח א

